Logoped: “Řeč se rozvíjí kontaktem s vrstevníky”. Tomu však účinně zabránily nezákonní vládní restrikce a lockdowny. Díky šílenosti a zaprodanosti českých politiků utrpěla nezvratná poškození celá generace dětí

- CZ24 News | 18. dubna 2022

ČESKO: České školy byly kvůli pandemii zavřené nejdéle z celé Evropy. Distanční výuka zasáhla i děti v těch logopedických. Zameškané hodiny musí intenzivně dohánět. „Žákům chyběly komunikační podněty i kolektiv. Online výuka není pro děti se závažnou vadou řeči řešení,“ upozorňuje v rozhovoru pro iDNES.cz ředitel brněnské logopedické školy Petr Kopečný.

Jaké další kontexty myslíte?
Především kontext rodiny. Najednou byli všichni celé dny doma. Rodiče museli pracovat z domova, členové rodiny byli přilepení k obrazovkám a mohli být pod tlakem. Pro rodiče bylo složitější oddělovat pracovní prostor od osobního. Kvůli tomu se často i proměňovala pozornost, kterou dětem byli schopni věnovat. Mohlo pro ně být náročnější vyhradit si čas na práci s potomky. Zároveň děti nebyly v předškolních nebo školních vazbách.

Tohle všechno jako takový koktejl dopadá na vývoj jejich komunikace. Doufám, že to není definitivní dopad. Za sebe věřím, že se na těch věcech dá pracovat a dohnat je. Dětem se závažnými vadami řeči se musíme snažit velmi intenzivně nabízet příležitosti k naplňování jejich potenciálu, který pandemie zabrzdila. Komunikovat s nimi, zapojovat je do kolektivů, naplno se jim věnovat na terapiích.

Zmínil jste, že si s kolegy všímáte určitých nápadností v řeči dětí, které protipandemická opatření způsobila. Můžete přiblížit, o jaké se jedná?
Protože děti neměly kontakt s vrstevníky ani s námi, jsou v mnohém ostýchavější. Občas je cítit, že jsou v duševní nepohodě. Po nástupu do školy se setkáváme s projevy napětí, úzkosti nebo agresivity. To před pandemií v takové míře rozhodně nebylo patrné. Sledujeme i nárůst počtu dětí se závažnými vadami řeči, za to samozřejmě nemůže pouze covid. Podepisuje se na tom kombinace faktorů, například neurovývojové poruchy, smyslové nedostatky, nízká porodní hmotnost, věk rodičů nebo životní styl.

O jaké konkrétní závažné vady řeči, na které má pandemie největší dopad, se jedná?
Nejčastěji jde o vývojovou dysfázii. Ta způsobuje, že má dítě problémy nejen se slovním vyjádřením, ale také s porozuměním řeči. Často se vyskytují nedostatky v artikulaci, slovní zásobě, gramatice, ale také v motorice nebo sluchovém vnímání.

Všechno to se často odráží ve vývoji čtení, psaní a počítání. Žák s touto diagnózou může mít potíž se sluchovým zpracováním. To v praxi znamená, že má problém správně rozklíčovat informaci, kterou mu jako učitelé a logopedi předáváme i při běžné prezenční výuce. Při online vyučování, kdy se přidává virtuální šum, je to ještě složitější. Opatření spojená s pandemií tak způsobila zpomalení

terapie u této diagnózy.

Koronavirová logopedie

Logopedie je obor zabývající se nápravou řečových vad u lidí všech věkových kategorií, nejčastěji se však jedná o děti v předškolním věku, kterých meziročně stále přibývá. Za běžného režimu se uskutečňuje v rámci osobního setkání ve škole nebo logopedické ambulanci. Při koronavirové pandemii mohla být od března roku 2020 péče poskytovaná pouze distančně.

Jak za běžného režimu funguje logopedie ve školství?
Součástí naší školy je speciálně pedagogické centrum s logopedickými a psychologickými ambulancemi, do kterých dochází děti s rodiči na vyšetření i terapie. Kromě toho jsou ve školství součástí péče další logopedické i psychologické činnosti.

Především výjezdy odborníků do mateřských a základních škol. Naši logopedi tam mimo jiné pracují s každým dítětem přibližně patnáctminut, většinou s pomocí obrazového materiálu. Sledují, zda u dětí odhalí nějaké nesrovnalosti s běžným vývojem. Pokud se tak stane, doporučí rodičům, aby kontaktovali speciálně pedagogické centrum nebo se s dítětem objednali ke klinickému logopedovi.

V čem se liší chod logopedické a běžné školy?
Máme logopedické pracovny pro individuální péči přímo ve škole. Zároveň se uskutečňuje vedle běžné výuky také logopedická podpora přímo ve třídách v rámci vyučování. Učitelé, kteří mají i logopedické vzdělání, ji vkládají do výuky.

Navíc mají děti hodiny logopedické intervence, a to přímo jako součást rozvrhu. Tam se vždy pracuje se stimulačními pomůckami, s obrazovým materiálem, pomůckami na rozvoj sluchového a zrakového vnímání, pohyblivosti mluvidel a podobně. Je to tak, že logopedické školy navštěvují děti se závažnými vadami řeči, proto je potřeba, aby v nich byla logopedická podpora opravdu intenzivní.

Dovedete si představit, že by distanční logopedie ve škole nahradila běžnou formu vzdělávání a terapie?
Je to možná alternativa, pokud přijde něco podobného jako covid v budoucnu. Otázkou zůstává, do jaké míry je efektivní. Zásadní je, a to podtrhuji, že velmi záleží, o jakou formu narušené komunikační schopnosti se u dítěte jedná.

U závažné vady řeči zásadně schází rovina kontaktního setkávání se s logopedem, učitelem i spolužáky. Komunikační dovednosti osvojované přímým vzájemným působením jsou ve virtuálním prostoru nepředatelné. Online podpora je za mě nástroj, jak s dětmi neztratit kontakt úplně. Rozhodně to ale není cesta, jak u nich zmírnit, natož odstranit závažnou vadu řeči.

O problémech dětské řeči se mluvilo taky v pořadu Rozstřel:

Zdroj: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirova-logopedie-petr-kopecny.A220414_144558_domaci_jskr

Logopedie ve školství je závislá na mezilidském kontaktu. Co všechno se muselo změnit před dvěma lety, když nastalo distanční vzdělávání?
Učitelé i logopedi se snažili hledat způsoby, jak se k dětem dostat jinou cestou. Tak jsme se dostali k počítačům a distančnímu vzdělávání. Online výuka byla složitá pro všechny v základních školách běžného typu, natož pak v logopedických.

Představte si, že za obrazovkou sedí děti sezávažnou řečovou vadou, přes mikrofon jim nerozumíte, nebo oni nerozumí vám. K tomu mají některé děti oslabené sluchové vnímání nebo třeba poruchu pozornosti, a teď jsme jich v tom počítači měli patnáct.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘISPĚT

Jak jste tedy učili?
Bylo to pochopitelně velmi náročné. Děti se závažnými vadami řeči mají často problém pracovat s tou směsicí zvuků, která k nim přichází v běžném prostředí třídy. Zaměřit pozornost, když je zvuk zhoršený virtuálním přenosem a hlukem, je pro děti téměř nadlidský úkon. Mají problém v té změti zvuků zaměřit svůj sluchu na paní učitelku a porozumět jí.

No a když žáci nerozumí, tak mohou přirozeně přestávat vnímat obsah. To dostává pod tlak i učitele nebo logopeda. Někteří z nás to řešili tak, že si třídu rozdělili a pracovali s menšími skupinkami dětí, aby lépe udrželi jejich pozornost.

Zmínil jste, že se učitelé a logopedi dostávali pod tlak. Jak jste s tím pracoval?
Samozřejmě jsme se snažili předávat logopedickou péči co nejlépe. Dlouho nám trvalo zvyknout si na to, že nemáme rodiče a děti poblíž. Distanční komunikace přinesla samozřejmě určitou prodlevu a větší obtížnost v instruování dětí i rodičů.

Veškeré informace a metodickou pomoc jsme jim museli předávat na dálku. Najednou jsme byli tlačení nejen vést logopedii, ale také mnohem více opečovávat sami sebe, abychom z toho nevyhořeli. Tím se částečně změnil i pohled na sebe. Mnohem častěji jsme vyhledávali podporu a pomoc u dalších odborníků, například psychologů.

Petr Kopečný

-
  -
    -
      - Vystudoval doktorské studium v oboru speciální pedagogika se zaměřením na logopedii a surdopedii na Masarykově univerzitě, zároveň má magisterský titul z učitelství německého jazyka.
      - Působil jako logoped v domově pro osoby se zdravotním postižením, v mateřské škole a logopedické ambulanci. Vyzkoušel si také pozici odborného asistenta na Katedře speciální pedagogiky na Masarykově univerzitě i na Univerzitě Karlově. Nyní je ředitelem základní a mateřské školy logopedické v Brně.

S tím, že děti přestaly chodit do školy, přišly i o mluvní vzor a celkově kontakt s vrstevníky. Může to mít nějaký dopad na jejich řečový vývoj?
To, o čem lze v této spojitosti uvažovat a má to svoji logiku je fakt, že kolektiv dětí sehrává určitě

neoddiskutovatelnou roli v jejich vývoji. Ať už mluvíme o spolupráci dětí a jejich vzájemné interakci a ovlivňování, nebo právě o vývoji řeči. Školní kolektiv souvisí i s osvojováním si základních návyků a pravidel, které jsou zásadní pro vývoj celé osobnosti.

Jsme jedna ze zemí, kde byly školy zavřené úplně nejdéle. Dá se proto očekávat, že nápadnosti v sociálních dovednostech dětí mohou být výraznější. Jak se říká, všechno souvisí se vším a v tomto případě to všechno souvisí s řečí. U nás na škole si s kolegy těch nápadností už začínáme u našich žáků všímat. Nehledě na to, že to s covidem může souviset i v dalších kontextech.

Jaké další kontexty myslíte?
Především kontext rodiny. Najednou byli všichni celé dny doma. Rodiče museli pracovat z domova, členové rodiny byli přilepení k obrazovkám a mohli být pod tlakem. Pro rodiče bylo složitější oddělovat pracovní prostor od osobního. Kvůli tomu se často i proměňovala pozornost, kterou dětem byli schopni věnovat. Mohlo pro ně být náročnější vyhradit si čas na práci s potomky. Zároveň děti nebyly v předškolních nebo školních vazbách.

Tohle všechno jako takový koktejl dopadá na vývoj jejich komunikace. Doufám, že to není definitivní dopad. Za sebe věřím, že se na těch věcech dá pracovat a dohnat je. Dětem se závažnými vadami řeči se musíme snažit velmi intenzivně nabízet příležitosti k naplňování jejich potenciálu, který pandemie zabrzdila. Komunikovat s nimi, zapojovat je do kolektivů, naplno se jim věnovat na terapiích.

Zmínil jste, že si s kolegy všímáte určitých nápadností v řeči dětí, které protipandemická opatření způsobila. Můžete přiblížit, o jaké se jedná?
Protože děti neměly kontakt s vrstevníky ani s námi, jsou v mnohém ostýchavější. Občas je cítit, že jsou v duševní nepohodě. Po nástupu do školy se setkáváme s projevy napětí, úzkosti nebo agresivity. To před pandemií v takové míře rozhodně nebylo patrné. Sledujeme i nárůst počtu dětí se závažnými vadami řeči, za to samozřejmě nemůže pouze covid. Podepisuje se na tom kombinace faktorů, například neurovývojové poruchy, smyslové nedostatky, nízká porodní hmotnost, věk rodičů nebo životní styl.

O jaké konkrétní závažné vady řeči, na které má pandemie největší dopad, se jedná?
Nejčastěji jde o vývojovou dysfázii. Ta způsobuje, že má dítě problémy nejen se slovním vyjádřením, ale také s porozuměním řeči. Často se vyskytují nedostatky v artikulaci, slovní zásobě, gramatice, ale také v motorice nebo sluchovém vnímání.

Všechno to se často odráží ve vývoji čtení, psaní a počítání. Žák s touto diagnózou může mít potíž se sluchovým zpracováním. To v praxi znamená, že má problém správně rozklíčovat informaci, kterou mu jako učitelé a logopedi předáváme i při běžné prezenční výuce. Při online vyučování, kdy se přidává virtuální šum, je to ještě složitější. Opatření spojená s pandemií tak způsobila zpomalení terapie u této diagnózy.

Koronavirová logopedie

Logopedie je obor zabývající se nápravou řečových vad u lidí všech věkových kategorií, nejčastěji se však jedná o děti v předškolním věku, kterých meziročně stále přibývá. Za běžného režimu se uskutečňuje v rámci osobního setkání ve škole nebo logopedické ambulanci. Při koronavirové pandemii mohla být od března roku 2020 péče poskytovaná pouze distančně.

Jak za běžného režimu funguje logopedie ve školství?

Součástí naší školy je speciálně pedagogické centrum s logopedickými a psychologickými ambulancemi, do kterých dochází děti s rodiči na vyšetření i terapie. Kromě toho jsou ve školství součástí péče další logopedické i psychologické činnosti.

Především výjezdy odborníků do mateřských a základních škol. Naši logopedi tam mimo jiné pracují s každým dítětem přibližně patnáctminut, většinou s pomocí obrazového materiálu. Sledují, zda u dětí odhalí nějaké nesrovnalosti s běžným vývojem. Pokud se tak stane, doporučí rodičům, aby kontaktovali speciálně pedagogické centrum nebo se s dítětem objednali ke klinickému logopedovi.

V čem se liší chod logopedické a běžné školy?
Máme logopedické pracovny pro individuální péči přímo ve škole. Zároveň se uskutečňuje vedle běžné výuky také logopedická podpora přímo ve třídách v rámci vyučování. Učitelé, kteří mají i logopedické vzdělání, ji vkládají do výuky.

Navíc mají děti hodiny logopedické intervence, a to přímo jako součást rozvrhu. Tam se vždy pracuje se stimulačními pomůckami, s obrazovým materiálem, pomůckami na rozvoj sluchového a zrakového vnímání, pohyblivosti mluvidel a podobně. Je to tak, že logopedické školy navštěvují děti se závažnými vadami řeči, proto je potřeba, aby v nich byla logopedická podpora opravdu intenzivní.

Dovedete si představit, že by distanční logopedie ve škole nahradila běžnou formu vzdělávání a terapie?
Je to možná alternativa, pokud přijde něco podobného jako covid v budoucnu. Otázkou zůstává, do jaké míry je efektivní. Zásadní je, a to podtrhuji, že velmi záleží, o jakou formu narušené komunikační schopnosti se u dítěte jedná.

U závažné vady řeči zásadně schází rovina kontaktního setkávání se s logopedem, učitelem i spolužáky. Komunikační dovednosti osvojované přímým vzájemným působením jsou ve virtuálním prostoru nepředatelné. Online podpora je za mě nástroj, jak s dětmi neztratit kontakt úplně. Rozhodně to ale není cesta, jak u nich zmírnit, natož odstranit závažnou vadu řeči.

O problémech dětské řeči se mluvilo taky v pořadu Rozstřel:

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

ZDROJ